

Gerasymchuk N.A., Shovt J.J.

National University of Life and Environmental Sciences

THE VALUE OF STRATEGY IN THE ENTERPRISE DEVELOPMENT

Summary

In the article discussed the basics of the strategy and its importance for the development of the enterprise. The authors proposed steps for creating strategies for small business and the algorithm for its implementation, which will develop the mission, goals and objectives of the enterprise, the main directions and measures for balancing of its development in a dynamically changing environment with maximum use of all available resources for small business.

Keywords: strategy, development, resources, small enterprise, development plan.

УДК 332.025.12

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Глушко А.Д.

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

У статті визначено сутність та склад інституційного забезпечення державної регуляторної політики. Досліджено структуру регуляторних органів в Україні з виділенням загальнодержавного та регіонального рівня реалізації їх функцій. Виокремлено проблемні аспекти та представлено концептуальну модель здійснення державної регуляторної політики органами місцевого самоврядування в Україні. Обґрунтовано необхідність участі громадськості у здійсненні державної регуляторної політики органами місцевого самоврядування на всіх етапах її провадження. Запропоновано напрями вдосконалення інституційного забезпечення державної регуляторної політики на регіональному рівні.

Ключові слова: концептуальні засади, державна регуляторна політика, інституційне забезпечення, органи місцевого самоврядування, регуляторна діяльність.

Постановка проблеми. Актуальною проблемою державної регуляторної політики є її здатність забезпечити розвиток ефективних методів державного регулювання економічними процесами, сталий розвиток та економічну безпеку національної економіки. Регуляторна політика має бути спрямована на реалізацію узгодженої, збалансованої, скоординованої системи заходів, адекватних внутрішнім та зовнішнім загрозам. При цьому закономірним постає питання підвищення якості регуляторної діяльності органів влади, оптимізації їх взаємодії в процесі державного регулювання соціально-економічним розвитком національної економіки. Адже однією з основних умов забезпечення високого рівня ефективності державної регуляторної політики є наявність дієвого інституційного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням реалізації державної регуляторної політики органами виконавчої влади присвячені праці зарубіжних та вітчизняних науковців, зокрема Е. Брауна, В. Кіп Віскузі, Дж.М. Вернона, Дж.Е. Гарінгтона, О.В. Літвінова, О.Х. Юлдашева, О.О. Юлдашева, К. Ляпіної та ін. Проте в умовах загострення проблем державного управління питання підвищення ефективності діяльності органів влади в процесі реалізації державної регуляторної політики потребує ґрунтовних наукових досліджень, розробки практичних рекомендацій та теоретико-методичних засад.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В умовах посилення глобалізаційних процесів забезпечення соціально-економічного розвитку країни та підвищення добробуту громадян можливе лише за умови провадження ефективної державної регуляторної політики. Передумовою вдосконалення механізмів реалізації державної

регуляторної політики, визначення оптимальних методів державного регулювання економічними та соціальними процесами в національній економіці правомірно визначити наявність оптимальної збалансованої системи регуляторних органів. Тому необхідність визначення концептуальних засад провадження регуляторної діяльності органами влади як основи забезпечення високого рівня якості та ефективності реалізації державної регуляторної політики є беззаперечною.

Мета статті. Метою даної роботи є з'ясування сутності та складу інституційного забезпечення державної регуляторної політики, визначення концептуальної моделі здійснення державної регуляторної політики органами місцевого самоврядування в Україні та запропонувати напрями її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Сутність понять «інститут», «інституції», «інституційне забезпечення» розкривається в працях представників економічної школи, що має назву «інституціоналізм». Основоположником нового інституціоналізму вважають американського вченого, лауреата Нобелівської премії (1993) Д. Норта [1]. Представники нового інституціоналізму розрізняють поняття «інститути» та «інституції». Згідно з підходом Д. Норта поняття «інституції» охоплює будь-які види обмежень, створені для спрямування людської взаємодії в певному напрямі. Призначення інституцій у суспільстві полягає в тому, щоб зменшити невизначеність через встановлення постійної структури людської взаємодії.

Формою прояву інституцій є інститути (інший переклад – організації). Інститут є суб'єктом інституційного механізму. Як зазначає Д. Норт «... не існує інших рішень, крім використання інсти-

туційних механізмів, щоб установити правила гри, і використання організації – щоб забезпечити дотримання цих правил» [2].

У складі інституційного забезпечення державної регуляторної політики правомірно виділити три складові:

- інституційно-організаційне забезпечення – це система організацій (органів влади), які забезпечують формування та реалізацію державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності;
- інституційно-правове забезпечення – це система нормативно-правових актів, які регулюють процес здійснення державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності;
- інституційно-кадрове забезпечення – це система підготовки кадрів для забезпечення реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності.

Здійснення державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності, згідно із чинним законодавством, покладено на регуляторні органи. Рівень дотримання принципів і виконання вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» регуляторними органами, та їх взаємодія в процесі здійснення регуляторної діяльності безпосередньо впливають на загальний рівень ефективності державної регуляторної політики.

Враховуючи положення Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», інституційно-організаційне забезпечення регуляторної політики, згідно з авторським підходом, включає регуляторні органи загальнодержавного та регіонального рівня (рис. 1). Крім того, з метою аналізу функцій регуляторних органів та особливостей здійснення ними регуляторної діяльності в їх структурі виділяють три групи: регуляторні органи, відповідальні за формування державної регуляторної політики; регуляторні органи, відповідальні за здійснення державної регуляторної політики; регуляторні органи, які здійснюють контроль за здійсненням державної регуляторної політики.

Згідно з офіційними даними Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва на сьогоднішній день актуальним є питання підвищення якості регуляторної діяльності регуляторних органів регіонального рівня, а саме місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування [3]. Із цією метою правомірно вдосконалити процедуру прийняття регуляторних актів місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, а також забезпечити їх оптимальну взаємодію і співпрацю.

Відповідно до Законів України «Про місцеві державні адміністрації» та «Про місцеве самоврядування в Україні» найбільша кількість владних повноважень на регіональному рівні належить до суміжної компетенції місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, що суперечить сучасним тенденціям регіонального розвитку. Адже це призводить до конкуренції компетенцій, невинного втручання органів виконавчої влади у сферу місцевого самоврядування та дублювання при розв'язанні конкретних питань розвитку регіонів. Тому, перш за все, доцільно чітко визначити виняткову компетенцію місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а сферу суміжної компетенції звести до мінімуму [4]. Чітке розмежування повноважень дозволить не лише ефективніше розв'язувати проблеми соціально-економічного розвитку регіонів, а й підвищити

якість регуляторної діяльності шляхом унеможливлення виникнення спірних питань при розробленні регуляторних актів.

Правомірно відмітити наявність відмінностей у процесах здійснення регуляторної діяльності місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Зокрема, особливістю регуляторної діяльності місцевих органів виконавчої влади є її чітка регламентація та обов'язковість погодження проектів регуляторних актів із територіальними органами Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємства. В той час, як проекти регуляторних актів органів місцевого самоврядування повинні вноситися на розгляд засідання сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради [5].

Враховуючи вищесказане, а також значні можливості органів місцевого самоврядування щодо ґрунтовного вивчення і вибору оптимальних шляхів розв'язання місцевих проблем, вдосконалення інституційно-організаційного забезпечення державної регуляторної політики доцільно розпочати з впровадження якісних змін регуляторної діяльності органів місцевого самоврядування. Порядок здійснення державної регуляторної політики органами місцевого самоврядування правомірно представити у вигляді наступної схеми (рис. 2).

На рис. 2 подано концептуальну модель діяльності органів місцевого самоврядування в Україні з реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності. Порядок здійснення державної регуляторної політики виконавчими комітетами рад аналогічний до наведеного за виключенням того, що прийняття регуляторних актів відбувається без отримання експертних висновків відповідальної депутатської комісії.

До існуючої моделі запропоновано внести ряд змін, які дозволять вдосконалити інституційно-організаційне забезпечення державної регуляторної політики на регіональному рівні.

По-перше, пропонується органам місцевого самоврядування узгоджувати плани діяльності з підготовки регуляторних актів з відповідними планами місцевих органів виконавчої влади. Це дозволить раціонально та оперативно розв'язувати місцеві соціально-економічні проблеми і, відповідно, сформувати сприятливе регуляторне середовище в регіоні.

По-друге, пропонується вдосконалити структуру Реєстру регуляторних актів. Головним призначенням Реєстру є забезпечення високої оперативності і точності надання органам державної влади, суб'єктам господарювання та громадянам даних про існуючу систему регуляторних актів. У зв'язку із цим Реєстр регуляторних актів, крім дати прийняття, доцільно доповнити інформацією про виконавців та згрупувати регуляторні акти за сферою дії (галузями економіки).

Крім того, на базі регіональних Реєстрів регуляторних актів правомірно створити загальнодержавний Реєстр регуляторних актів – загальнодоступне офіційне видання, яке надасть можливість зацікавленим суб'єктам ознайомитися з текстами всіх чинних і запропонованих до прийняття регуляторних актів. Загальнодержавний Реєстр регуляторних актів стане дієвим механізмом забезпечення відкритого доступу громадськості до інформації про зміст регуляторних пропозицій та обґрунтування їх необхідності.

Як видно з концептуальної моделі, поданої на рис. 2, Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» закріплено участь громадськості у здійсненні

Рис. 1. Інституційно-організаційне забезпечення державної регуляторної політики в Україні

Джерело: розроблено автором

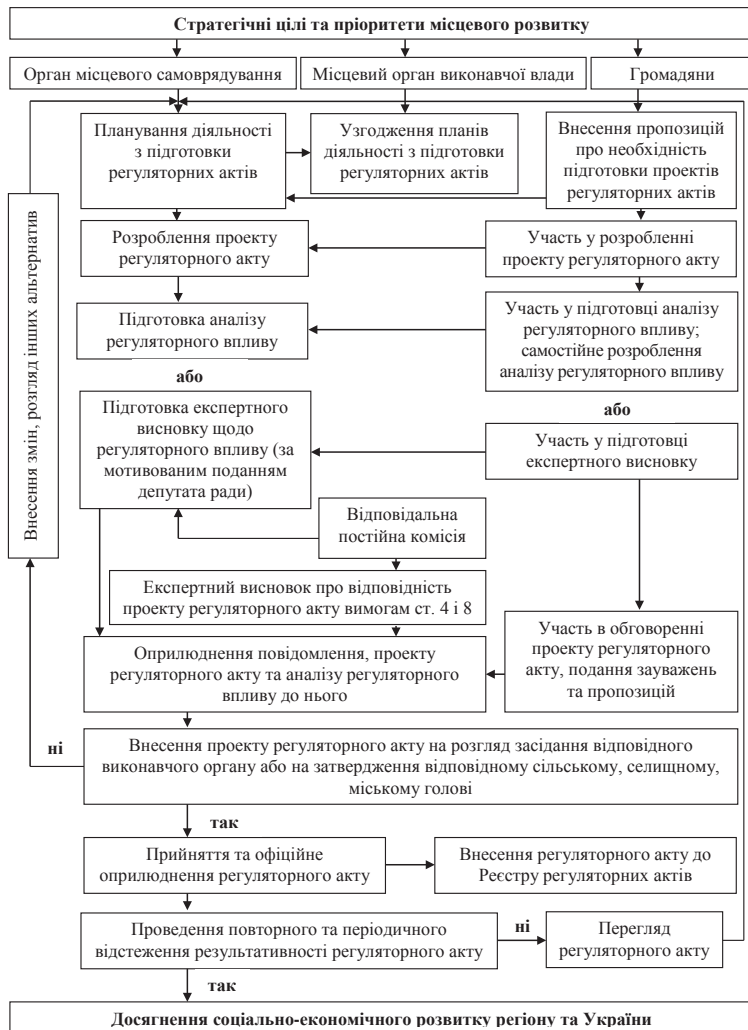

Рис. 2. Концептуальна модель здійснення державної регуляторної політики органами місцевого самоврядування в Україні

Джерело: побудовано автором за [6, 7, 8]

державної регуляторної політики органами місцевого самоврядування на всіх етапах її провадження. Проте за результатами проведення Державною службою України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва моніторингових здійснення регуляторної діяльності, можна стверджувати, що практика організованої й системної взаємодії регуляторних органів з громадськістю у сфері реалізації регуляторної політики не набула масового та системно-організованого характеру [9].

Зокрема, простежується тенденція відсутності в опублікованих повідомленнях про оприлюднення проектів регуляторних актів інформації щодо застосування органами влади додаткових (паралельних) форм їх громадського обговорення – громадських слухань, відкритих зборів або інших форм відкритих обговорень. Це можна кваліфікувати як формалізацію громадського обговорення й порушення ст. 9 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», відповідно до якої оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень і пропозицій не може бути перешкодою для проведення громадських слухань та будь-яких інших форм відкритих обговорень цього проекту регуляторного акта. Також винятковими є випадки, коли місцеві органи влади оприлюднюють отримані зауваження й пропозиції до оприлюдненого проекту регуляторного акта [3].

З метою уникнення зазначених порушень необхідно впровадити процедуру документування (оформлення, протоколювання, фіксації) процесу дотримання регуляторними органами встановленої законом процедури прийняття й обов'язкового розгляду всіх громадських зауважень і пропозицій до оприлюднених проектів регуляторних актів, наведення аргументації й обґрунтування в разі їх відхилення, а також обов'язкового оприлюднення результатів такого розгляду, наприклад, у формі протоколу (таблиці розгляду) за підписом керівника регуляторного органу.

Світовий та вітчизняний досвід у сфері провадження державної регуляторної політики свідчать, що рівень участі громадськості в регуляторній діяльності безпосередньо впливає на якість впроваджених регулювань. У зв'язку із цим питання необхідності активізації участі громадськості в процесі розроблення і прийняття регуляторних актів набуває особливої актуальності.

Правомірно відмітити, що в Україні використовуються три способи одержання зауважень і пропозицій від громадськості щодо проектів регуляторних актів: оприлюднення проектів регуляторних актів, громадські слухання та використання консультативно-дорадчих органів. З метою підвищення прозорості та відкритості регуляторної діяльності пропонується запровадити практику неформальних консультацій та розповсюдження регуляторних пропозицій.

Таким чином, впровадження запропонованих вище змін інституційно-організаційного забезпечення регуляторної політики сприятиме вдосконаленню процесу здійснення регуляторної діяльності і, відповідно, підвищенню ефективності державної регуляторної політики в цілому.

Висновки і пропозиції. Таким чином, ефективність державної регуляторної політики в системі забезпечення розвитку національної економіки суттєво залежить від наявності оптимальної системи регуляторних

органів. Досліджено існуючу структуру регуляторних органів в Україні в розрізі загальнодержавного та регіонального рівнів. Встановлено, що формування ефективної державної регуляторної політики передбачає необхідність удосконалення її інституційного забезпечення. Запропоновано ряд заходів, які дозволять вдосконалити процес здійснення державної регуляторної політики органами місцевого самоврядування в Україні та забезпечити високий рівень економічної та соціальної ефективності її реалізації.

Список літератури:

1. Буркальцева Д.Д. Суб'єктно-інституційне забезпечення економічної безпеки держави / Д.Д. Буркальцева // Вісник Чернівецького торгівельно-економічного інституту. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2012. – Вип. II(46). Економічні науки. – С. 121-127.
2. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Д. Норт. – К.: Основи, 2000. – 198 с.
3. Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.dkrp.gov.ua
4. Кравцова Т.М. Державна регуляторна політика в сфері господарської діяльності: організаційно-правові засади реалізації: Монографія / Т.М. Кравцова; за заг. ред. О.М. Бандурки. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. – 320 с.
5. Літвінов О. Реалізація державної регуляторної політики органами виконавчої влади / О. Літвінов, Д. Ляпін // Актуальні проблеми державного управління: Зб. наук. пр. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2005. – Вип. 1(19). – С. 153-170.
6. Желюк Т. Організаційні та методичні підходи до реалізації та оцінки ефективності регуляторної політики як конкурентоспроможного інструмента державного регулювання економіки / Т. Желюк // Вісник ТНЕУ. – 2007. – № 3. – С. 26-37.
7. Інструментарій впливу громадських рад на процес реалізації державної політики на місцевому рівні: навчальний посібник / Буковинська фундація підтримки регуляторної реформи в Україні. – Чернівці, 2011. – 160 с.
8. Літвінов О.В. Діяльність органів місцевого самоврядування з реалізації державної регуляторної політики в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата наук з держ. управління, спец. 25.00.04 «Міське самоврядування» / О.В. Літвінов. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, 2010. – 23 с.
9. Юлдашев О.О. Адміністративно-правове забезпечення права громадських організацій на доступ до інформації і державна регуляторна політика / О.О. Юлдашев // Наше право. – К.: спец. в-во «Юнеско», 2011. – № 2. – Ч. 1. – С. 70-74.

Глушко А.Д.

Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ РЕГУЛЯТОРНОЙ ПОЛИТИКИ ОРГАНАМИ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ В УКРАИНЕ

Аннотация

В статье определена сущность и состав институционального обеспечения государственной регуляторной политики. Исследована структура регуляторных органов в Украине с выделением общегосударственного и регионального уровня реализации их функций. Выделены проблемные аспекты и представлена концептуальная модель осуществления государственной регуляторной политики органами местного самоуправления в Украине. Обоснована необходимость участия общественности в реализации государственной регуляторной политики органами местного самоуправления на всех этапах ее осуществления. Предложены направления совершенствования институционального обеспечения государственной регуляторной политики на региональном уровне.

Ключевые слова: концептуальные принципы, государственная регуляторная политика, институциональное обеспечение, органы местного самоуправления, регуляторная деятельность.

Glushko A.D.

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF REALIZATION THE STATE REGULATORY POLICY BY ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT IN UKRAINE

Summary

In the article essence and composition of institutional providing of state regulatory policy have been certain. The structure of regulatory organs in Ukraine on national and regional level of realization of their functions has been investigated. Problem aspects and the conceptual model of realization of state regulatory policy by the organs of local self-government in Ukraine have been determined. The necessity of participation of public in realization of state regulatory policy by the organs of local self-government on all stages of her realization has been proved. Directions of perfection of the institutional providing of state regulatory policy at regional level have been offered.

Keywords: conceptual principles, state regulatory policy, institutional providing, organs of local self-government, regulatory activity.